

משטרת ישראל
אגף המבצעים

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

מס' נוהל קודם: 02.220.044			נהלי אג"מ
מספר: 220.005.04	תת-פרק: כליאה	פרק: שיטור וקהילה	
שם: כבילת עצורים			תאריך פרסום: 12/09/2023
			תאריך תחילה: 12/09/2023
			תאריך ביטול:
			נוסח: 2

1. כללי

- א. משטרת ישראל מחויבת לשמור על עצורים שבמשמורתה ולמנוע את הסיכונים הנשקפים מהם, לרבות הימלטותם. לצורך כך רשאי שוטר להפעיל כוח סביר כנגד עצור ואף לכבול אותו.
- ב. יחד עם זאת, בכבילה יש משום פגיעה בחירותו, בכבודו ולעתים אף בגופו של העצור, לכן, יש לעשות איזון ראוי בין חובת המשטרה למנוע הימלטות של עצורים ולמנוע את הסיכון הנשקף מפניהם, לבין הצורך לשמור על כבודם.
- ג. אחריות מקצועית לנוהל – ר' חו' כליאה, מחלקת סיוור, אגף המבצעים והשיטור.

2. מטרה

להגדיר ולפרט את סמכויות השוטר בנושא כבילת עצורים במצבים השונים ולהבנות את שיקול הדעת של השוטר, בהתחשב בנסיבות הקשורות במקום בו נמצא העצור, מאפייני העצור והסיכונים הנובעים ממנו.

3. הגדרות

- א. "**כבילה**" – אמצעי ריסון שבו נעשית קשירה בכבלים של אחד הגפיים או יותר, המגבילה את חופש התנועה.
- ב. "**מפקד הליווי**" – כל איש משטרה שמונה כאחראי להעברת עצור.
- ג. "**מקום ציבורי**" – מקום שלציבור או לחלק ממנו יש גישה אליו.
- ד. "**מקום שאינו ציבורי**" – מקום שכלל לציבור אין גישה אליו, כמו שטחים מוגדרים בתוך מתקני משטרה (תא המתנה/שהייה), תאי מעצר ומסדרונות פנימיים של בתי המשפט, מקומות המיועדים לליווי עצורים מתא המעצר בביהמ"ש ואליו וכד'.
- ה. "**עצור**" – אדם הנתון במעצר או במשמורת אחרת כדין.

ו. "עצור מיוחד" אחד מאלה :

- 1) עצור שמלאו לו 12 שנים אך טרם מלאו לו 14 שנים ;
 - 2) עצור שגילו 65 שנים או יותר ;
 - 3) עצור עם מגבלה פיזית או נפשית הנראית לעין או הידועה לשוטר ;
 - 4) עצור או אסיר על פי חוק ההוצאה לפועל – תשכ"ז-1967.
- ז. "קטין" – מי שטרם מלאו לו 18 שנים ;
- ח. "קצין מוסמך" – הקצין הממונה על שמירת העצור.

4. הבסיס החוקי

- א. החוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991 ;
- ב. פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.
- ג. פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] התשל"ג-1973 ;
- ד. חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן : "חוק המעצרים") ;
- ה. סעיף 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 ;
- ו. סעיף 10 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 ;
- ז. פקודת המטא"ר 12.03.04 – כבילת עצורים ;
- ח. פקודת המטא"ר 12.03.02 – הטיפול הרפואי בעצורים.

5. השיטה

- א. אמצעי כבילה ;
- ב. שיטות כבילה ;
- ג. איסור כבילה של עצור במקום ציבורי ;
- ד. עקרונות חריגים לכבילה במקום ציבורי ;
- ה. עקרונות הכבילה במקום שאינו ציבורי ;
- ו. תיעוד וכתובים.

6. פירוט השיטה

א. אמצעי כבילה :

- 1) כבלי הידיים כמפורט להלן על פי מדרג :
 - א) כבלי יד משטרתיים – כבלי יד ממתכת או כבלי יד מפלסטיק ("אזיקונים").
 - ב) כבלי יד מאולתרים – ובלבד שאין בהם כדי לפצוע את העצור או לגרום לו פגיעה גופנית אחרת.
- 2) כבלי רגל משטרתיים – כבלי רגל ממתכת.
- 3) יש לתת עדיפות לכבילת עצור בכבלי יד אלא אם אין די בכבילת ידיים בכדי להשיג את התכלית לשמה נדרשת הכבילה.

ב. שיטות כבילה :

(1) במקום בו הוחלט לכבול עצור בהתאם להוראות נוהל זה, יקבע השוטר את אופן הכבילה בהתחשב במאפייני העצור, חומרת העבירה, החשש להעלמת ראיה והמידע הנוגע לאפשרות בריחתו.

(2) מדרג שיטות הכבילה בכבלי יד, מן הקל אל הכבד, הוא כמפורט להלן :

(א) כבילה של שתי ידיו של העצור מלפנים ;

(ב) כבילה של שתי ידיו של העצור מאחור ;

(ג) כבילת עצור לעצור אחר ;

(ד) כבילת עצור לשוטר ;

(ה) כבילת עצור לעצם קשיח – ככלל, אין לכבול עצור לעצם, כגון דלת, ספסל ידית וכו'. במקרים מיוחדים שבהם הנסיבות מחייבות כבילה לעצם כלשהו, יש לקבל אישור על כך מקצין מוסמך. האישור האמור יינתן תוך ציון מפורט של הנימוקים למתן האישור. אם לא ניתן לאשר בכתב מראש, יינתן האישור בעל פה, והאישור בכתב יינתן בסמוך לאחר מכן. בכבילה לעצם כלשהו תיכבל יד/רגל אחת בלבד.

(3) מדרג שיטות הכבילה בכבלי רגל, הוא כמפורט להלן :

(א) כבילה של שתי רגליו של העצור.

(ב) בהתאם לנסיבות ולצורך, שוטר יכבול את רגלו של עצור אל רגלו של עצור אחר שהוא מוסמך לכבול בהתאם להוראות נוהל זה.

(4) נצירת כבלים

(א) בעת הכבילה יש לנצור את האזיקים ולהדק את הכבלים לרגליו או לידיו של העצור, כך שלא יישאר רווח אשר יאפשר לעצור להשתחרר מהם. עם זאת, יש להשתדל שלא לגרום לעצור לכאב או פציעה.

(ב) בכבלים בהם ניתן לנצור את מנגנון הנעילה, יש להשאירם נצורים כל עוד העצור כבול.

(ג) חובת הנצירה אינה חלה על כבילת עצור לידו של שוטר, בעת שהוא מוביל עצור.

ג. איסור כבילה של עצור במקום ציבורי

(1) סעיף 9א לחוק המעצרים, קובע כי עצור לא יהיה כבול במקום ציבורי אלא לפי החריגים המפורטים בו. הרציונל לאיסור זה הוא הרצון למנוע ככל הניתן פגיעה בכבודו של העצור במקומות בהם הוא חשוף לעיני הציבור. לצד האיסור נקבעו בסעיף חריגים אשר בהתקיים אחד מהם ניתן לכבול עצור גם במקום ציבורי.

(2) במקום שאינו מקום ציבורי איסור הכבילה אינו חל ועל השוטר להפעיל שיקול דעת בהתאם לכללים הקבועים בנוהל זה.

ד. עקרונות חריגים לכבילה במקום ציבורי

(1) שוטר המוביל עצור כבול במקום ציבורי יעשה את כל שניתן, בנסיבות העניין, כדי לצמצם את החשיפה של העצור הכבול לעיני הציבור. לעניין זה יש להביא בחשבון גם את מידת החשיפה של האירוע לעיני הציבור בשל נוכחות תקשורת במקום או מסיבה אחרת.

(2) חל איסור להוליך עצורים כבולים ברחוב או להובילם כבולים ברכב ציבורי, כגון : אוטובוס, מונית, רכבת, או ברכב פרטי, אלא אם אישר זאת קצין מוסמך בכתב, תוך פירוט הנימוקים

להחלטתו. האיסור אינו חל על נסיעה בניידת משטרה או על הולכת עצור ממבנה לכלי רכב או ממנו לשם העברתו ממקום למקום.

(3) שוטר לא יכבול עצור במקום ציבורי אלא בהתאם לאחת מעילות הכבילה האלה:

(א) עצור בכל עבירה בת מעצר, אם קיים חשש סביר שהעצור עלול לעשות אחד מאלה:

- (1) להימלט או לסייע לאחר להימלט (ניסיון קודם להימלט ממעצר או ניסיון משמעותי להתנגד למעצר יהוו אינדיקציה);
- (2) לגרום נזק לגוף או לרכוש;
- (3) לפגוע בראיות או להעלימן;
- (4) לקבל או למסור חפץ שעשוי לשמש בביצוע עבירה או לפגוע בסדרי מקום המעצר.

(ב) עצור החשוד או שהוגש נגדו כתב אישום בעבירות האלה, אלא אם כן סבר השוטר כי בנסיבות העניין לא קיים חשש כי מתקיימת עילת כבילה כאמור בס"ק (א) לעיל:

- (1) עבירה שדינה מיתה או מאסר עולם;
- (2) עבירת ביטחון כאמור בסעיף 35(ב) לחסד"פ מעצרים;
- (3) עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים למעט עבירה הנוגעת לשימוש בסם או להחזקת סם לשימוש עצמי;
- (4) עבירה שנעשתה באלימות חמורה או באכזריות או תוך שימוש בנשק חם או קר;
- (5) עבירת אלימות בבן משפחה כמשמעותו בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.

(4) כבילת עצור מיוחד במקום ציבורי

(א) כבילתו של עצור מיוחד בהתקיים עילות הכבילה במקום ציבורי תיעשה באישור קצין מוסמך.

(ב) במקרה בו לא ניתן לקבל אישור מקצין מוסמך ניתן לכבול עצור מיוחד רק אם:

- (1) שוטר היה עד למעשה או לנסיבות המקימים את עילת הכבילה;
- (2) יש בפני שוטר אינדיקציה ממשית אחרת לקיומה של עילת הכבילה;
- (3) הכבילה דרושה באירוע בו יש מספר רב של מעורבים.

(5) כבילת קטין במקום ציבורי

(א) קטין מתחת לגיל 12 לא ייכבל.

(ב) קטין בין הגילאים 12-14 הוא עצור מיוחד ויחולו עליו גם הוראות סעיף 4ד6 לעיל (נדרש אישור קצין מוסמך לכבילה).

(ג) ככלל, קטין מתחת לגיל 18 לא ייכבל בכבלי רגליים אלא אם כן עילת הכבילה היא חשש להימלטות.

(ד) בטרם ייכבל הקטין לפי הוראות ס"ק (ג) לעיל, יודיע לו השוטר כי הוא עומד לכבול אותו, אלא אם כן סבר כי מתן הודעה כאמור תסכל את מטרת הכבילה.

(6) כבילת עצור באולם בית משפט

(א) אולם בית המשפט נחשב "מקום ציבורי".

(ב) ככלל, אין לכבול עצור או להותירו כבול בעת שהותו באולם בית המשפט, אלא אם מתקיימות אחת העילות לכבילה במקום ציבורי המפורטות בנוהל זה.

ג) הורה שופט לשחרר עצור כבול מכבליו, יפעל השוטר המלווה להסרת הכבלים, תוך נקיטת אמצעים וזהירות המתחייבים מהמצב.

ד) במקרים בהם סבור השוטר כי נשקף מהעצור סיכון מיוחד, עליו לפנות לשופט בדרך ראויה, להציג בפניו את הידוע לו ולבקש כי העצור יישאר כבול.

ה) בכל מקרה בו הותר עצור מכבליו בהחלטת בית משפט, השוטר המלווה יבקש כי החלטת בית המשפט תירשם בפרוטוקול הדיון. על השוטר לעדכן את הקצין המוסמך בדבר החלטת ביהמ"ש.

7) כבילת עצור בבית חולים – תיעשה על פי התנאים הקבועים בפקודת המטא"ר 12.03.02 "הטיפול הרפואי בעצורים".

ה. עקרונות הכבילה במקום שאינו ציבורי

1) אין לכבול עצור במקומות בהם קיימים הסדרי מיגון (כגון בתי מעצר) שיש ביכולתם למנוע את הסיכונים הנשקפים מהעצור.

2) במקומות אחרים שאינם ציבוריים, ההחלטה אם לכבול עצור תתקבל על פי שיקול דעתו של השוטר המלווה, תוך איזון בין הסיכונים הנשקפים מהעצור כגון: ניסיונות הימלטות קודמים, התנהגותו בעת המעצר ובעת ביצוע העבירה בה נחשד, אל מול התנאים השוררים במקום והאפשרויות למניעת הסיכון להימלטות.

ו. תיעוד וכתובים

בכל מקרה של כבילת עצור יש לציין בדו"ח הפעולה/משימה בשירת הסירנה את הפרטים האלה:

1) העילה לכבילה.

2) פרטי הקצין שאישר את הכבילה במקום בו נדרש אישור כאמור.

3) אירועים חריגים, כולל שימוש בכוח מעבר לביצוע הכבילה, אשר התרחשו בעת ביצוע הכבילה או שהתרחשו בעת היות העצור כבול.

4) אם מדובר ב"עצור מיוחד".

7. פיקוח ובקרה

פיקוח ובקרה ליישום ולהטמעת הנוהל ייעשו בכלל יחידות משטרת ישראל.